

Ода ямаран болсmb

Джилин январь сард
полксла хамдан
пролетариатсин өмнөс
Тундутов, Тюмень
дуудвирг күүцэх
хальмгин күүч-көлсчир
дурар ордг советин
отрядмүд бүрдэ-
Аадрхнэ Военно-
Комитетин гарт
теднлэ ноолджасн
хамх цокад Аад-
авсн болдг. Хам-
улдлмүднэ,
хальмг
гарснд, тедниг
угатэ орс
тогтсн
„Бор
улм
Тюмень
Тундутов
гарла.
25-д
мөнхийн
көдл-
болн
депутатрин
Эн Советин
секц

бас бүрдэгдлэ. Тер секц мана
теегт Советин йос тогтах зө-
втэ бээсмн. Секц бүрдэснэ
хөбн, 1918 джилин февралин
нег шинэ авн өмнө бээсн
хальмгин ах йосна орган бол-
джасн Центральн Күүцэгч Ко-
митет эврэнн чинрэн геегээд
буурла. Энуг толгьалджасн
Криштафович, Баянов, нань
чигн толгьачир олн амтнэс
аагээд, газадин ор орад зулдж
одцхала. Теднэ чиновникүд
амтнэс бас аагээд, кеджэсн
көдлмшэн хаяд, июль сар кү-
ртл теднэ үчрежденд көдлмш
уга билэ.

1918 джилин май сард на-
маг Казанас Аадрхнүр ирхд,
хальмг Управленэ герт нанла
харгэсн Никитин Константин
(хальмг күүн) Аадрхнд болн
хальмг газрт ямаран үүлдвр-
мүд болджахинь нанд келдж
өгв. Никитин намаг Аадрхнд
үлд, Аадрхнэ губернэнск күү-
цэгч комитет дотр хальмг
секц бүрдэгдсн бээна, хамдан
көдлий, нанас талдан күүн
туунд уга гив.

Никитинэ тускар цөн үг
келх зөвтэв. Эн—студентрин

ноолдан болдг Казанск учи-
тельск семинарт сурджасмн.
Ик чинртэ студентрин ноол-
дана негднэ 3 курсин сургью-
льч Никитин гемгдсн бээс-
мн. Хаана правительств теднэс
кесгинь Сибирүр туугээд,
Никитиниг тер цагт ссылкин
газрт тоолгдджасн Аадрхнэ гу-
бернүд му цаас өгэд илгэсн
бээдж. Тер му документарн
Никитин нег газрт удан цагт
бээдг йосн уга болад, эн газ-
рас-газр солэд, амрл-джиргъл
уга кесг газр төгэлсн. Кон-
стантин Никитин хальмгин
газрт Советин йос тогтасн үл-
син негнэ. Никитин мана цагт
күрлго 1918 джилд, зунар
халун гемэр гемгэд, днүргдж
одла.

Октябрьск социалистическ
революц кегдхд хальмгт мана
эврэ пролетариат, энүнэ аван-
гард РСДРП(б)-н организац
уга билэ. Хальмгин интелли-
генцин тонь багь бээсмн. Ти-
гэд күүч-көлсч хальмг амтнд
Аадрхнэ пролетариат гаран
сунгээд, дөнн-нөкдэн күргсн
болдг.

Шин бүрдэгдсн хальмгин
секц түрүн өдрэс авн Совет-
мүд мана теегсэр бүрдэх көд-
лмш келэ. Эн көдлмшиг икэр
гүдждж кесн Никитин билэ.
Апрелин 18-д гаргэсн эврэннэ

тогтаврар хальмгин секц, хуу-
чн хальмг управленэ аппара-
тиг уга кегээд, ах ламиг бас
йоснас көбгээд, шаджниг го-
сударствас салгэсн ик керг
күүцэлэ.

Нег сарин эргмд Хальмг
танггчн нутгудар Советин
йосн бүрдэгдэд, цуг аамгүд
болгэнд крестьянск депутатн-
рин Советмүд бас тогтагдла.
Түрүн болдж Эрктнэ, Багь-
Цоохра, Яндгэа-Мацга, Халь-
мг-Базра нутгудар, Элст, Трои-
цк болн Вознесенск селэдэр
крестьянск депутатрин Со-
ветмүд бүрдэгдсиг эн нутгу-
дин болн селэдин күүч-көлсчир
дегд ик өргмджтэгээр, Совет-
тин йоснд байрта ханлт өргэд,
бидн Октябрьск социалисти-
ческ революцин диилвирг эв-
рэннэ гартан зер-зев авч хор-
тнас харснавдн гидж олна хур-
гудт даалгэврмүд авсн билэ.
Яндгэа-Мацга, Багь-Цоохра
болн Хальмг-Базра нутгудар
цугьарагьаснэ үлү өргмджтэ-
гээр хальмгин газрт советин
йосн ирсиг тосцхасн болдг,
юнгэд гихлэ эн нутгудин
күүч-көлсчир Иджл гөлин болн
Көк тенгсин көвэгээр бээсн
загьсна салгудар көдлэд, Аад-
рхнэ рыбпромышленникүдт
даджрдж бээсмн, тегэд чигн
эн нутгудар бээсн орс хальмг

хойр хоорндан, талдан нутгу-
дин амтнэс ик ниичнэгүү бээ-
сн болдг.

Эн нутгудт советин йосн
шулугьар тосхлгэнд болн со-
циалистическ революцин ди-
илврмүдиг харсхд ик шунмгэа
керг күүцэсн революционн сү-
зг авсн улс бээснд учрнэ бас
бээлэ. Улгүрлхд, Багь-Цоохрт
тиим улс дунд йовснэ Отхна
Ходжа, Далгьан Көвүдэ, Бас-
нэггэа Аслэ, Салан Гэрэ, нань
чигн улс. Хальмг базрт загь-
сна салгудин көдлмшчир Бад-
мин С-Гэрэ, Отхна Убуш,
Бадаша Түрбэ, сургьюлин ба-
гш Петькин Церн, нань чигн.

Октябрьск социалистическ
революц эклхд хальмгт рево-
люционн көдлмшч класс, ком-
мунистическ пэртин организац,
революционн интеллигенц уга
болсн учрар советин йоснд
дурта улс уга билэ (гидж ке-
лдж болшго. Олн зун джил-
мүдт, эврэ болн орс баячудин
хойр зүсн мухлад бээсн халь-
мгин күүч-көлсчирт угатэ ул-
син йосн ирлгэн авртэ ик күү-
цл болджасмн, тигэд чигн
пролетарск революц харслгэнд
хальмгин көдлмшч олн амтнэ
көрнэгэс медатэ, багьго со-
ветин йоснд дурта, туунэ төлэ
аргь чидлэн арвллго өгх дала
олн амти гарсн болдг.